

HISTORIE TENISU V ŽAMBERKU

1926 - 2016

MILOSLAV CHVÁTIL

*Za laskavé pomoci těch, kteří pomáhali
a pomáhají rozvoji tenisu v Žamberku.*

© Miloslav Chvátíl, 2016

OBSAH

1.	PROLOG (JUDr. Zdeněk Jaška)	7
2.	ÚVODEM	8
3.	POČÁTKY TENISU V ŽAMBERKU	8
4.	MEZNÍK – VYBUDOVÁNÍ NOVÝCH KURTŮ	9
5.	TENIS ZA OKUPACE.....	10
6.	KRÁTKÉ OBDOBÍ OBNOVY	10
7.	KRITICKÉ OBDOBÍ PRO TENIS.....	11
8.	TRENÉRSKÉ POSILY	12
9.	60. LÉTA – STAGNACE.....	13
10.	ROK 1970 – ZÁSADNÍ ZLOM V ČINNOSTI	15
11.	70. LÉTA - RENESANCE	15
	Jak jsme hráli tenis v Žamberku (Prof. RNDr. Jaroslav Spížek, Dr. Sc.)	17
12.	PŘÍCHOD ZDENKA KRHOUNKA A DALŠÍ ROZŠÍŘENÍ ČINNOSTI	18
	Táta (Alena Susková-Krhounková)	19
13.	80. LÉTA.....	20
14.	1991 – 1995	21
15.	1996 – 2000	22
16.	2001 – 2006	24
17.	2006 – 2015	26
18.	TÝDEN TENISU	31
19.	ZAHRANIČNÍ KONTAKTY.....	32
20.	JAK SE MĚNIL TENISOVÝ AREÁL	33
	Výstavba víceúčelového hřiště - dnes kurty 5 a 6 (Milan Neugebauer)	34
21.	ZÁVĚR.....	37
22.	EPILOG (Jan Fiedler)	37
23.	PŘÍLOHY	
	Žamberské turnaje - přehled vítězů	39
	Osobnosti žamberských turnajů	45
	Mosilanské hry	48
	Reprezentovali oddíl.....	49
	Výsledky zahraničních akcí.....	53
	Soutěže neregistrovaných a oddílové turnaje	58
	Společenská oddílová akce	59
	Liga neregistrovaných.....	60
	Oddílová soutěž	61
	Osobnosti TOSK	65
	Ocenění tenisových funkcionářů	67
	Čestní členové TOSK.....	67
	Partneři TOSK	68
	...a úplně na závěr – ZPOVĚĎ (Miloslav Chvátil)	69

1. P R O L O G (JUDr. Zdeněk Jaška)

„Každé společenství je silné svojí současností, ale také tím, že se hlásí ke své historii.“

Máme před sebou „Historii žamberského tenisu“ vydanou k 80. výročí založení tenisového klubu, ale máme za sebou i prožitých 80 let života. Toto období začíná rokem 1926.

Mladý samostatný stát vedený prezidentem Masarykem se vzpamatovával z následků I. světové války a dále utvrzoval svoji demokratickou cestu. Lepší se ekonomika, byl čas na kulturu, tělovýchovu a sport. Rok 1926 byl v tomto směru pro Žamberk požehnání. Bylo postaveno a otevřeno Divišovo divadlo, zahájena stavba orlovný, dostavovala se sokolovna, hlavně promítací kabina pro filmová představení. Dařilo se i sportu. Kromě Sokola a Orla se pod Sportovním klubem organizovaly další sporty. A v tomto „ovzduší“ svobody a demokracie se formoval i tenis. Na počátku 30. let byl vybudován tenisový areál a sport získával další zájemce.

Polovina 30. let byla zlomem, nastal opět boj o svobodu a samostatnost, republika se připravovala ke své obraně. Pád samostatné republiky v r. 1938 důsledkem nacistické rozpínivosti poznamenal život společnosti, poznamenal i sport.

Sportu se za války moc nedařilo, ostatně čemu ano, přesto byl pro náš život velmi důležitý. Pomáhal nám překonávat všechny válečné strasti. Mnozí z nás pak museli nuceně nastoupit na totální nasazení, což mělo vliv i na sportovní dění v Žamberku.

Po ukončení války v r. 1945 jsme zažili krátké období svobodného života, vystřídané další totalitou. A právě v ní čekaly tenis další problémy. Komunistická ideologie ho totiž označila za buržoazní sport a nám, hráčům a funkcionářům, z toho plynuly větší či menší nesnáze.

Úkolem tohoto almanachu je pravdivě a nezkresleně popsat vznik a vývoj tenisového hnutí v Žamberku v uplynulých 80 letech. Kéž by inspiroval i ostatní sportovní odvětví k sepsání podobného spisu. Všichni víme, jak krátká je lidská paměť.

Můj prolog by měl být malým kamínkem do mozaiky sportu a tenisu v Žamberku. Rád jsem ho hrál, rád jsem pomáhal v dobách zlých udržet tento sport v Žamberku. A jsem moc rád, že se rozvinul do současné podoby, vždyť je zdatným propagátorem města a tenisový areál spolu s koupalištěm, stadionem a kempinkem je častou zastávkou mnoha návštěvníků Žamberka.

Proto:

***Quod bonum fortunatumque sit!
(Ať je to k dobru a štěstí!)***

JUDr. Zdeněk Jaška
27. 1. 2006

2. ÚVODEM

Tenis má v našem regionu dlouhou a bohatou tradici. Na území našeho okresu, v zámecké zahradě knízat Kinských v Chocni, se roku 1879, dva roky po prvním Wimbledonu, hrál vůbec první turnaj v našich zemích a pravděpodobně i celé střední Evropě. Historii organizovaného tenisu evidujeme od r. 1893, česká lawn-tenisová asociace byla založena r. 1906, československá r. 1919. Ve svých počátcích byl tenis výsadou úzké části zámožnějších lidí, patřil ke společenskému vyžití. S rozvojem sportovního soutěžení a tenisových klubů se ale rozšiřuje velmi rychle a jeho popularita roste. Přestože těžiště je v Praze (30. léta 64 tenisových klubů), rozšiřuje se i na český venkov (východočeská župa sdružovala v polovině 30. let 34 oddílů a byla po Praze druhou největší). Vyrůstají první tenisové osobnosti, dostávají se první mezinárodní tenisové úspěchy. Druhou polovinu 20. let a hlavně období 1931 – 37 je možné považovat za slavná období předválečného tenisu.

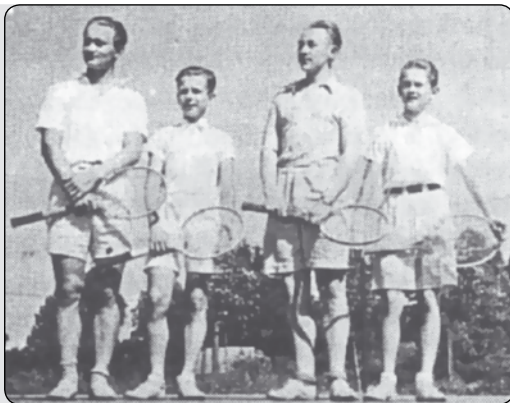
3. POČÁTKY TENISU V ŽAMBERKU

I v Žamberku byl tenis po vzniku republiky především záležitostí společenskou. Nebyl organizačně podchycen, hrálo se příležitostně a pro vlastní potěšení. V polovině 20. let byly v Žamberku na různých místech tři výhradně soukromé kurty vhodné pro tenisovou hru – u Vonwillerovy (pak Mosilana, Orlana) a Nettlovy (dnes Rieter) továrny a u zámku.

Zakladatelé TOSK na nově otevřeném vlastním kurtu u zámeckého parku na jaře r. 1927 (šestý zprava stojí pozdější úspěšný hráč Karel Pospíšil).

Dostat se na ně bylo pro řadového zájemce problém. V roce 1926 se rozhodlo několik mladých nadšenců vybudovat vlastní kurt. Založili tenisový klub, pořídili si půjčku 10 000 Kč a vybudovali dvorec za Židkovými (u parku na Lindrách, dnešní školní asfaltové hřiště u vchodu do parku). Na jaře roku 1927 kurt dokončili. A v r. 1928 tam sehráli první přátelské utkání s Chotěboří. U zrodu tenisového klubu stáli manželé M. a E. Lehrausovi, M. Severin, Stuna, K. Pospíšil, L. Pospíšilová-Stará, A. Mazurová, J. Židková, manželé Ebenovi, sestry Rousovy, B. Režná, J. Kowalski. Činnost vyplňovaly jediné přátelské zápasy, které sjednávali členové klubu podle svých možností a kontaktů. Pravidelně se hrálo s Chotěboří, Chocní, Vysokým Mýtem. Tenisový oddíl se začlenil do žamberského SK pod názvem TOSK Žamberk.

Dva snímky z konce 30. let, dvě generace žamberských tenistů: Zakladatelé klubu, uprostřed K. Pospíšil a manželé M. a E. Lehrausovi, nahoře tehdejší „omladina“, zleva B. Charfreitag, J. Fiedler, J. Langr a R. Pospíšil.

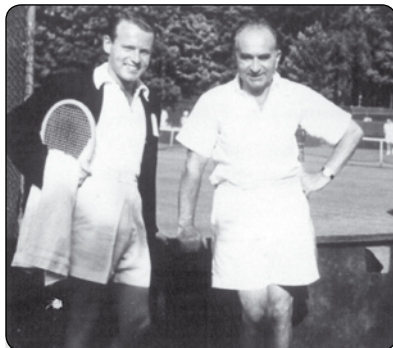
4. MEZNÍK – VYBUDOVÁNÍ NOVÝCH KURTŮ

Významným zlomem v činnosti oddílu byl rok 1931, kdy byly vybudovány nové dvorce u nově postaveného koupaliště, o něco později k nim přibyl kurt čtvrtý – vojenský. Vznikl velmi pěkný areál, hojně navštěvovaný, stoupal i zájem o tenisovou hru. Činnost oddílu se rozrůstala, kromě přátelských zápasů se začala hrát i oblastní soutěž. O tenis se zajímala i převážně studující omladina – J. Faltus, M. Kapucián, J. Šimůnek, M. Šimůnková, M. Chvátil, J. Vohralík a dále F. Žabka, M. Kacálek, K. Dostálek, V. Mazurová, J. Žídková a další. Do oddílu přišel velmi dobrý hráč, syn majitele Vonwillerovy továrny, dr. R. Kirsch, který přinesl i potřebnou kvalitu hry. Nejlepší družstvo nastupovalo v polovině 30. let nejčastěji v sestavě R. Kirsch, K. Pospíšil, F. Čadek, M. Severin, J. Žídková, M. Lehrausová, přičemž první dva jmenovaní byli jasně nejlepší hráči. V r. 1936 přišla do Žamberka na tehdejší dobu velmi dobrá hráčka, paní Marie Prošková, která pozvedla hru dámské části oddílu a zejména v poválečné době se výrazně podílela na výchově mladých tenisových adeptů.

Tenis se tedy pomalu přesouval z roviny společenské do roviny sportovní, jeho obliba stoukala i s úspěchy čs. tenisu doma i v zahraničí. Osm antukových kurtů (poslední, sokolský, vznikl u sokolovny kolem r. 1933), poměrně široký kádr hráčů a tenisových nadšenců, zájem mladých, to vše zařadilo tenis mezi úspěšné sporty. Činnost oddílu tak v závěru 30. let dospěla k prvnímu vrcholu. Jenže právě závěr let třicátých poznamenaly neblahé předzvěsti II. světové války, které měly dopad na všechny stránky lidského života, tedy i na sportovní zápolení.

5. TENIS ZA OKUPACE

Léta 40. znamenají především silné omezení činnosti vinou války. Soutěže ani turnaje se nekonaly, byl velký nedostatek míčů (nové se prakticky nevyráběly, staré se posílaly obnovovat, což nešlo donekonečna), chyběly výplety, antuka. V provozu zůstaly pouze dva kurty u koupaliště, na kterých se navíc v létě hrál volejbal a v zimě sloužily hokeji. Přesto se tenis hrát nepřestal, zůstal, sice jen v domácím klubovém měřítku podobně jako další sporty, jedinou zábavou v tehdejší obtížné době. Největší tenisovou událostí v Žamberku bylo vystoupení daviscupového reprezentanta 30. let Josefa

Nejlepší tenista TOSK předválečné éry, Dr. Richard Kirsch (vpravo). Na snímku již po emigraci se svým synem Harry R. Kirschem v r.1954 na mistrovství USA čtyřher otec-syn.

Malečka (hrál s dr. Kirschem, tehdy jasně nejlepším hráčem klubu, nejen v rámci oficiální exhibice, ale i na soukromém kurtu rodiny Kirschovy za továrnou) a účast tenistů LTC Praha na oslavách dvaceti let trvání SK Žamberk v létě r. 1941. Ještě v tomto roce měl tenisový oddíl svůj výbor, v jehož čele stál okresní hejtman dr. Gillern, a vykazoval na tehdejší poměry solidní činnost. Po r. 1942, kdy okupanti postupně utahovali šrouby jakémukoli veřejnému dění, pak byla činnost malá a neorganizovaná, ovšem nikdy nepřerušená. Někteří hráči byli totálně nasazení, jiní ze Žamberka odešli. Na druhou stranu však obtížná doba stmelila silnou generaci mladých lidí, kteří potom po osvobození závodně a hlavně funkcionářsky obnovili sportovní a tělovýchovnou a tudíž i tenisovou činnost v Žamberku. Z tenisových hráčů a funkcionářů jmenujme především B. Charfreitaga, dr. Z. Jašku, J. Fiedlera a J. Hajzlera, po pracovní stránce hlavně K. Kalouse.

6. KRÁTKÉ OBDOBÍ OBNOVY

Po skončení II. světové války byly klub i tenisové dvorce v bíděném stavu. Zchátralé oplocení spadlo, kurty byly v zimě proměňovány na kluziště. Chybělo jakékoliv zázemí, šatny, záchody a umývárna, klubovna, skladovací prostory. Místo antuky bohatě bujela tráva. I vybavení bylo velice skromné. Sestávalo se ze tří sítí, které ženská část oddílu často a pečlivě vyspravovávala, dále širokého zametacího koštěte a od r. 1947 pak primitivní dřevěné „lajnovačky“ (doposud se lajnovalo tak, že byla zhotovena šablona čáry asi 3 m dlouhá, přes kterou se štětcem namočeným do vápna vyznačovaly lajny). Místo soudcovských „empajrů“ sloužil vždy stolek vypůjčený z koupaliště a na něm byla postavena obyčejná židle. Správce kurtů nebyl, nahrazovali ho členové výboru, který v té době pracoval ve složení K. Pospíšil, M. Prošková, Z. Jaška, B. Charfreitag. Ale hlavně, chyběly peníze. Cesty na zápasy, kterých sice nebylo mnoho, si hradil každý ze svého. Jediné co nechybělo,

bylo nadšení a vůle obnovit v Žamberku tenis. Několik výše jmenovaných nadšenců začalo v r. 1945 s renovací povrchu kurtů, bylo třeba pracně odstranit mech a trávu a při nedostatku antuky nějak vykouzlit kvalitní povrch. Do dvou let obnovili oplocení, ale jen kolem dvou kurtů, na víc staré pletivo nestačilo a na nové nebylo. Nezapomínalo se ani na hru a na výchovu další generace. O ni se starala zejména tehdy nejlepší hráčka oddílu, Marie Prošková. Nejlepším hráčem pak byl Karel Pospíšil.

První poválečné utkání se uskutečnilo mezi TOSK Žamberk a TJ Sokolem Třebechovice v červenci r. 1947 na ještě neoplocených dvou hřištích. Zahajovalo vlastně velký letní karneval na plovárně v Žamberku, kterého se zúčastnilo na tři tisíce občanů. TOSK hrál v sestavě: K. Pospíšil, I. Wagner, R. Pospíšil, J. Parish, Z. Jaška, M. Prošková, E. Knoblochová a M. Parishová. Tímto utkáním byla vlastně dovršena první etapa obnovy tenisu v Žamberku.

Byla to hektická práce, mnoho nadšenců si začalo budovat svoji vlastní existenci, nastoupili do škol či do zaměstnání. Přesto si našli čas a obnovili v Žamberku tenis. Patří jim velké uznání. Kdo se na obnově tenisu podílel především B. Charfreitag, Z. Jaška a J. Suchánková-Jašková, V. a H. Fiedlerovi, J. Hajzler, K. Pospíšil, R. a V. Pospíšilové, Z. Šulcek, I. Wágner, J. M. Parish, M. Parishová, M. Zdobnický, ze starších manželé Lehrhausovi. Velice čile se do činnosti postupně zapojovala i nová generace – B. Kulhánek, A. Suchánek, M. Mareš, J. Pecháček, V. Doležal, O. Pospíšilová, J. Lehrausová, H. Moravcová. Právě na nich se začalo projevoval soustavnější tréninkové vedení Marie Proškové. A právě od nich vzešly i první poválečné žamberské tenisové úspěchy. Za všechny jmenujme Milana Mareše, který se stal krajským přeborníkem dorostu v r. 1948, O. Pospíšilovou – 3. místo na krajském přeboru dorostenek 1949 (oba si též vybojovali právo startovat na Pardubické juniorce, nakonec však nehráli). V letech 1946 a 1947 startoval na Pardubické juniorce Harry Kirsch, syn dr. Kirsche, který ale vyrůstal mimo oddíl pod otcovým vedením na soukromém kurtu za Vonwillerovou továrnou. V r. 1947 byl dokonce prvním nasazeným, ale ve finále prohrál s pozdějším dlouholetým daviscupovým reprezentantem Jiřím Javorským. Ze starší generace dosahoval stále výborných výsledků Karel Pospíšil, v r. 1949 získal titul krajského přeborníka ve dvouhře a v r. 1951 obsadil v krajském přeboru 3. místo.

7. KRITICKÉ OBDOBÍ PRO TENIS

Počátek 50. let nebyl pro tenis příznivou dobou. Po „vítězném únoru“ došlo k tvrdým společenským změnám, k emigraci mnoha lidí (z oddílu rodina dr. R. Kirsche a v červnu r. 1948 také J. Parish, F. Parish a M. Parishová), zavírání a perzekuci. Rozvoj tenisu v celé vlasti se přibrzdil, neoprávněně dostal přívlastek „panský“ nebo „buržoazní“ sport a do slova musel bojovat o svoji existenci. Lidé, kteří tenis hráli či funkcionářsky podporovali, byli napadáni a i osobně postihováni. I v Žamberku činnost oddílu v padesátých letech sice pokračovala, pro mnohé členy však za cenu osobních obětí. Mocná síla jediné strany

a její prodloužené ruky Národní fronty řádila. Zdenku Jaškovi málem znemožnili promovat na právnické fakultě, i když měl všechny zkoušky i státnice uzavřené. Mladším byla znemožněna nebo komplikována cesta na vysoké školy, jako jeden z přitěžujících důvodů bylo, že měli v kádrových materiálech uvedeno, že hrají buržoazní sport – tenis. Ostatní měli potíže v zaměstnání. K dokreslení obrazu oné doby a názorů některých občanů na tenis (i pod vlivem propagandy) přispívá i tato historka. Několikrát se stalo, že členové klubu pracovali na úpravě a rekonstrukci svého areálu, a kolem jedoucích družstevní rolníci na ně hrubým způsobem slovně útočili a označovali je za lajdáky a příživníky.

Tak jak je nutné ocenit úsilí o obnovu tenisu po válce, tak je neméně obdivuhodné, jak v nepříznivém klimatu 50. let žamberští tenisté udrželi svůj sport „nad vodou“ a dokázali zachovat sice skromnou, ale pravidelnou činnost. Od začátku 50. let se družstvo dospělých pravidelně účastnilo soutěží zpočátku v krajském, po reorganizaci v okresním měřítku. Nejčastějšími soupeři byla družstva z Hradce Králové, Týniště n. O., Náchoda, Nového Města n. M., Chocně. Základ sestavy tvořili K. Pospíšil, dr. Z. Jaška, V. Souček, M. Mareš, J. Smejkal, J. Fiedler, V. Fiedlerová, J. Jašková, A. Jílková. Doma se hrálo na čtyřech kurttech, teď už pravidelně udržovaných a kompletně oplocených. V sezónách 1951 a 1952 hrálo krajský přebor i družstvo dorostu.

8. TRENÉRSKÉ POSILY

Přes nepřízeň tehdejších mocných se tenisový život v Žamberku nezastavil. Pro další rozvoj však chyběla kvalifikovaná výchova mládeže. Nikdo z oddílů neměl trenérskou kvalifikaci. V polovině 50. let navštívil oddíl tehdejší reprezentační trenér Síba, přislíbil pomoc a dokonce poslal v době značného nedostatku míčů velkou krabici na mezinárodním mistrovství ČSR ohraných Slazengerů, které byly dílem rozděleny mezi mládež, dílem použity na první ročník oblastního tenisového turnaje mužů v r. 1956 (vítězové: Horyna - Vamberk a Husa-Zuch - DyHK-ČT). V letech 1955 a 56 byl pozván na týdenní letní soustředění začta a dorostu tehdy vynikající trenér mládeže a autor tenisové literatury František Buriánek. A v r. 1957 vedl desetidenní kurs mladých bývalý daviscupový hráč a trenér Josef Caska. Cíl těchto trenérských stáží – dát tenisové základy a získat pro tenis novou generaci – se vyplatil. A tak oddíl postupně posílili a za mládežnická a dospělá družstva hráli J. Žilková, Z. Frank, E. Fiala, I. Fiala, V. Hájek, V. Souček, J. Ludvík, I. Kulhánková, M. Pospíšil, L. Charfreitag, M. Chvátil ml. a další. Výbor oddílu pracoval i na vylepšení prostředí a zázemí kurtů. V r. 1957 došlo k novému oplocení všech čtyř kurtů, k uskladnění veškerého materiálu sloužila pověstná bedna, později první kabina na koupališti, při zápasech a turnajích se na šatny pronajímaly další kabiny atd. 2. ročník již celostátního turnaje v r. 1957 vyhráli Nosek (T. Střešovice), Chvojková (LokoHK), Nosek-Jiskra (Střešovice - Slavia Pha), 3. ročník v r. 1958 pak dr. Štěpán (Loko Liberec), Švihovská (SnHK), dr. Štěpán-Tišnovský (Loko Liberec) a Kubec-Švihovská. 4. ročník v r. 1959 měl pouze krajské obsazení a stal se triumfem tehdy krajské špičky, hráčů Dynama Hradec Králové. Vedle krajské jedničky,